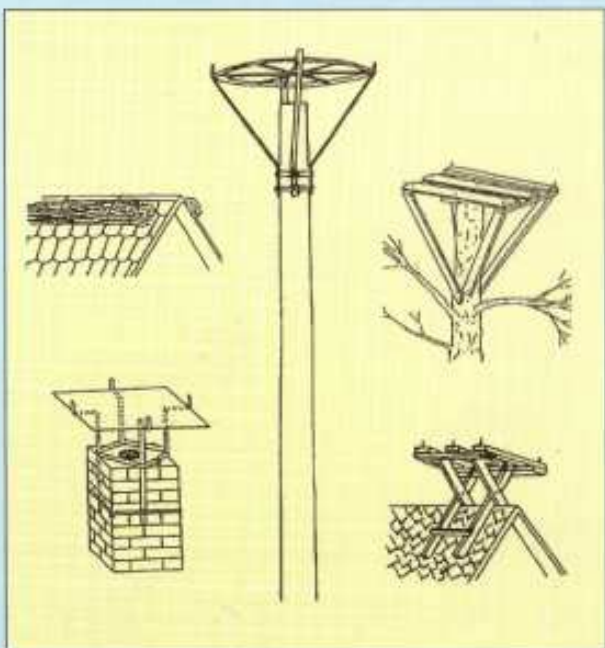

Čáp je velmi užitečný pták a lidé si ho proto také náležitě váží. Každý rok totiž pohubi velké množství škodlivého hmyzu a pomáhá snižovat stavy myši a hrabošů. V přírodě zastává také funkci "zdravotní policie", svým mláďatům přináší mrtvá zvířata a leklé ryby.

Cestou během tahu, na hnízdištích i zimovištích jsou však čápi vystaveni mnohemu nebezpečí. Nepočítáme-li následky přirozeného chování (urputné boje čapích samců o hnízdo či partnerku, které mnohdy končí tragicky, různá onemocnění či úhyn slabých mláďat), jsou největším nebezpečím čápů dráty elektrického vedení, střílení ptáků pytláky a africkými domorodci během tahu, chemizace zemědělství, znečištění vod, meliorace, neuvážené lidské zásahy do krajiny (kácení stromů, bourání vysokých kominů) a následná ztráta vhodných hnízdních příležitostí.

Čápům můžeme proto velmi pomoci budováním náhradních hnízdních podložek, nejlépe na vyvýšeném místě v blízkosti hnízda původního.

Podložka může být kruhového nebo čtvercového tvaru, měla by však být dostatečně velká a pevná, aby udržela hnízdo o průměru 1 m, které může dosahovat hmotnosti i 500 kg. Je vhodné na podložku umístit vrstvu větví nebo část starého hnízda, jako základu, který čápa přiláká. Musíme však dbát na to, aby v blízkosti hnízda nebyly dráty, antény nebo větve, které by čápům překážely v létání a aby případně padající úlomky hnízdního materiálu či trus nebyly na obtíž.

Protože je čáp bílý chráněn zákonem, je nutné veškeré zásahy do jeho hnízdiště (tedy i budování podobných podložek) konzultovat s příslušným orgánem ochrany přírody, zpravidla referátem životního prostředí okresního úřadu.

Rovněž tak kontroly čapích hnízd a kroužkování mohou provádět pouze oprávnění pracovníci. Výjimkou může být nezbytná pomoc postiženým jedincům - například mláďatům, která se zapletla do drátů či provazů, přinesených na hnízdo starými čápy spolu s podestýlkou a v podobných krizových situacích.

Dodržování těchto zásad nám zaručí, že se čápi budou každým rokem vracet na svá původní hnízdiště a jejich zdárné hnízdění bude lidem přinášet nejen potěšení a nezapomenutelné zážitky z pozorování, ale zároveň i důležitou informaci o kvalitě prostředí, v němž žijeme i my - lidé.

Moravský ornitologický spolek

P. O. Box 65

750 65 Přerov 2

Autoři fotografií: Luděk a Dušan Boucní

Čáp bílý

Ohrožený druh

Vydal

Moravský ornitologický spolek

Čáp bílý (*Ciconia ciconia*) patří do řádu brodivých (*Ciconiiformes*) a čeledi čápovitých (*Ciconiidae*), jejichž 19 druhů žije téměř na všech kontinentech.

Je rozšířen ve střední a východní Evropě, na Balkáně a ve Španělsku, hnízdí ale také v severní Africe, Turecku a střední Asii. V západní Evropě byl z větší části vyhuben, v Dánsku například hnízdilo v r. 1984 pouhých 19 párů z původních 3.000 v r. 1884.

Naši čápi odlétají na svá zimoviště koncem září přes Maďarsko, Bulharsko, Bospor do Turecka, a odtud přes Malou Asii a východní pobřeží Afriky až k jejímu nejjižnějšímu cípu. Čápi ze západní Evropy pak táhnou přes Gibraltar do Maroka, Tunisu a Alžiru a odtud ke Guinejskému

zálivu. Na své cestě za teplejším podnebím překonají vzdálenost téměř 10.000 km a denně uletí 150 až 300 km.

U nás patří čáp k nejoblíbenějším ptákům, žijícím v těsné blízkosti člověka. K nám přilétají proto, aby zde vyvedli své potomky a vychovali je. Jarní přelet na hnízdiště začíná koncem března a vrcholí začátkem dubna. Jakmile čápi svá hnízda obsadí, začnou je pečlivě přistavovat, opravovat a čistit. Tuto činnost provádí jen jeden pták z páru (obvykle samec) a teprve později přiletí i druhý, aby společně zahnízдили.

První vejce snáší samička v druhé polovině dubna a sedí na nich asi třicet dní. Z dvou až pěti vajíček se mláďata rodí v rozmezí tří až pěti dnů. Může se tedy stát, že se poslední čápi mláďe narodí až o týden později než jeho nejstarší sourozenec.

Vylíhlá mláďata jsou slepá, pokrytá jen bílým prachovým peřím. Rodiče je krmí zpočátku natrávenou potravou (dešťovky, hmyz) a později jim na hnízdo přináší žáby, rybky a hraboše.

Za bedlivého dozoru starých čápů mláďata vyspívají asi po dvou měsících, kdy se sama učí

létat. Tato schopnost je jim vrozená a tak u svých prvních leteckých cvičení mládí čápi rodiče ani nepotřebují. Po vyvedení mláďat svá hnízda opouštějí už na konci srpna, nejpozději na začátku září, aby se spolu s ostatními vydali na dalekou pouť.

U nás čápi hnízdí především v rybníkatých a bažinatých oblastech, osidlují však i krajinu obydlenou člověkem - svá hnízda si staví na střechách domů, na komínech továren, stromech, dokonce i na stožárech elektrického vedení.

Čáp je poměrně velkým ptákem - měří kolem jednoho metru, váží 2,5 - 3,5 kg a rozpětí jeho křídel dosahuje délky až dvou metrů. Bílé zbarvení těla výrazně kontrastuje s černými letkami na křídlech a červenou barvou zobáku a nohou.

Jeho jídelníček se skládá převážně z drobných živočichů (hmyzu, plazů, žab, myši, hrabošů), občas si uloví rybu a na svých cestách na zimoviště a zpět se čápi rádi zastaví na místech s nadměrným výskytem kobylek.

Čápi pohlavně dospívají ve třetím roce života, hnízdit začínají ve věku 4-6 let. Dožívají se zpravidla věku okolo 10-14 let, výjimečně však mohou dosáhnout stáří i 22 let.

